

Belső kockázatértékelés

Dokumentáció a pénzmosás elleni védelemmel kapcsolatos eljáráshoz

Hatályos: 2020.04.01.

Alapfogalmak

virtuális fizetőeszköz: digitális értékmegjelenítés, amelyet nem központi bank vagy közigazgatási szerv bocsát ki, illetve garantál; nem rendelkezik törvényes fizetőeszköz jogi státuszával; elektronikusan tárolható, csereértékként elfogadott, így különösen elektronikusan átadható, illetve elektronikus kereskedésre alkalmas;

virtuális (kripto) pénz váltó: olyan szolgáltató, amely virtuális és törvényes vagy virtuális és virtuális fizetőeszközök közötti átváltási szolgáltatásokat nyújt;

letétkezelő pénztárca-szolgáltató: olyan szervezet, amely ügyfelei nevében virtuális fizetőeszközök tartására, tárolására és átadására szolgáló kriptográfiai magánkulcsok megőrzésével kapcsolatos szolgáltatást nyújt.

A letétkezelő pénztárca-szolgáltató nem adja át a felhasználók részére a virtuális fizetőeszköz feletti direkt ellenőrzést biztosító privát kulcsokat, így az ügyfelek tényleges tulajdonjogot nem szereznek a részükre jóváírt virtuális fizetőeszközön;

auditált elektronikus hírközlő eszköz: az ügyfél távoli, elektronikus adatátviteli csatornán történő átvilágítására, az ügyfél nyilatkozatainak megtételére, az ügyfél által tett nyilatkozat értelmezésére, biztonságos tárolására, a tárolt adatok visszakeresésére és ellenőrzésére alkalmas auditált elektronikus rendszer;

kockázatérzékenységi megközelítés: az üzleti kapcsolat, vagy ügyleti megbízás jellege és összege, valamint az ügyfél körülményei alapján a Szabályzatban a belső kockázatértékelés alapján rögzített, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésére és megakadályozására irányuló eljárás;

kockázati szint: tartós üzleti kapcsolatok vonatkozásában az a besorolás, amely meghatározza, hogy az ügyfél vonatkozásában milyen terjedelmű ügyfél-átvilágítási intézkedéseket szükséges elvégezni;

1. A kockázatértékelési dokumentáció célja és belső eljárás rendje

Jelen dokumentum feladata, hogy a Pmt. és kapcsolódó jogszabályok elvárásaira tekintettel, valamint annak érdekében, hogy az SCN működése átlátható és prudens keretek között történjen, az esetlegesen felmerülő kockázatokat megfelelő körültekintéssel azonosítsa, értékelje és kezelje, illetve mindezek mellett az általa nyújtott digitális értékmegjelenítési szolgáltatást magas biztonsági fokon nyújtsa.

A belső kockázatértékelés kapcsán Szolgáltató kockázatainak megállapítása és értékelése céljából azonosítja és értékeli az üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás jellegével és összegével, az ügyféllel, termékkel, szolgáltatással, földrajzi területtel és alkalmazott eszközzel kapcsolatos kockázati tényezőket.

A belső kockázatértékelést a Szolgáltató köteles írásban rögzíteni, naprakészen tartani és az illetékes hatóságok rendelkezésére bocsátani az engedélyezési, illetve a felügyeleti tevékenység gyakorlása során.

A belső kockázatértékelés elkészítése során a Szolgáltató beazonosította a már ismert kockázatai közül azokat, amelyek hatással vannak a pénzmossási és terrorizmusfinanszírozási kockázataira.

A kockázatértékelés elkészítéséhez, továbbá a kockázatok csökkentése és kezelése érdekében a Szolgáltató figyelembe vette a következő dokumentumokat:

- a rendelkezésre álló nemzeti kockázatértékelés eredményét;
- az Európai Bizottság nemzetek feletti kockázatértékelése (*SNRA*);
- az európai felügyeleti hatóságok véleményét az európai uniós pénzügyi ágazatot érintő pénzmossási és terrorizmusfinanszírozási kockázatokról (*Joint Guidelines*);
- az MNB által kiadott ajánlást (különös tekintettel a 7/2019 (IV. 1.) MNB ajánlásra);
- az MNB által folytatott eljárás során keletkezett és nyilvánosságra hozott dokumentumokat.

A Szolgáltató a kockázati tényezők beazonosítása során különösen:

a civil társadalomtól,
az értékelés alá vont tagállam pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása elleni rendszere megfelelőségével és hatékonyságával, korrupcióellenes és adózási rendszerrel kapcsolatos értékeléséből,
nyilvános forrásból és
tudományos intézményektől származó információkat vehet figyelembe.

Amennyiben egy adott szolgáltatás vonatkozásában a Szolgáltató ki van téve más tagállam vagy harmadik ország pénzmossási és terrorizmusfinanszírozási kockázatainak, a Szolgáltató ezeket a kockázatokat is beazonosítja.

1.1 Alkalmazott kockázati kategóriák:

- alacsony
- átlagos
- magas

1.2 Alkalmazott kockázati csoportok

- ügyfél
- termék, szolgáltatás, alkalmazott eszköz
- földrajzi kockázat

1.3 Az azonosított kockázatok kezelése

A Szolgáltató a beazonosított kockázat értékelése alapján meghatározza, hogy milyen intézkedésre van szükség a feltárt kockázat kezelése érdekében.

2. Terrorizmus finanszírozására utaló adat/tény/körülmény (Indikátorok)

Mik a vizsgálati szempontok ahhoz, hogy kiszűrjük a pénzmosásra, terrorizmus finanszírozására utaló adatokat, tényeket körülményeket?

Üzleti kapcsolat létesítésekor	Üzleti kapcsolat fennállása alatt	Üzleti kapcsolat megszűnésekor
virtuális fizetőeszközök megvásárlására vagy eladására, átváltására vonatkozó ajánlat olyan személyek részéről, akik felismerhetően kívülállók irányításával, kívülállók döntéseinek megfelelően járnak el	SCN rendszeren belüli tranzakció tényleges értékteremtő funkció nélkül (CoverNote és saját fizetőeszköz utalás áru és szolgáltatás tényleges teljesítése nélkül)	szerződés felmondásra került, jogszabálysértésre irányuló kérés miatt
Ügyfél tevékenységéről félrevezető információt ad	Magasabb vételár igény vagy befizetési szándék törlesztő részletek és belső tranzakciók tekintetben	ügyfél közreműködés hiánya ügyfélátvilágítás kapcsán
személyazonosítás nélkül akar pénztárcát nyitni, verifikációs folyamatot megghiúsítani igyekszik	Nagy összeg kézpénz befizetési szándék (10 M Ft.)	
tényleges tulajdonosról hamis információt ad	tovább értékesítés rövid időn belül, nagy veszteséggel	
ügyfél kiemelt kockázatos 3.országbeli állampolgár vagy	ügyfél üzleti tevékenységétől idegen tevékenység	
kiemelt kockázatos 3.országbeli leányvállalat, képviselő	1 éven belül jelentős (10 000 db szám feletti) tranzakció	
Befizetés kiemelt kockázatot jelentő 3.országból történik	Offshore bankon keresztül finanszírozási szándék	
Befizetés	BTC befizetés	
	feltételezhetően vagyon, pénzeszköz eredete bűncselekményből származik	

Az üzleti kapcsolat fennállása alatt, nem taxatív felsorolás

- a virtuális fizetőeszközök megvásárlására vagy eladására, átváltására vonatkozó ajánlat olyan személyek részéről áll fent, akik a jogi személyiségű társaság képviseletében járnak el, de arról teljes körű információval nem rendelkeznek, pl. az ügyfél szervezet tevékenységi körére vonatkozóan a szervezet képviseletében eljáró személy hamis, félrevezető információt ad, vagy nincs kellőképpen tisztában az általa képviselt szervezet működési körülményeivel;
- a tényleges tulajdonos személyéről az ügyfél szervezet képviselője hamis információt ad, illetve a tényleges tulajdonos kilétével, személyazonosságával kapcsolatos kétség nem volt megszüntethető a Szabályzatban leírt módon. Például a szolgáltató számára hozzáférhető nyilvántartásokban nem ellenőrizhető az ügyfél szervezetben tag külföldön bejegyzett szervezet tulajdonosi háttere, az ügyfél képviselője pedig nem tudja a nyilatkozatában foglaltakat okirat másolattal igazolni;
- az ügyfél-átvilágítás során kötelezően rögzítendő adatok teljes körűen nem szerezhetőek be az ügyfél közreműködésének hiánya miatt;
- az ügyfél, vagy az ügyfél szervezet vezetője, tényleges tulajdonosa stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik ország állampolgára;
- az ügyfél szervezet valamely stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik ország bejegyzett gazdasági társaság leányvállalata, vagy ilyen szervezet magyarországi képviselete;

Az üzleti kapcsolat fennállása alatt

- a virtuális fizetőeszközök megvásárlására vagy eladására, átváltására vonatkozó ajánlat kapcsán az ajánlatot tevők nem EU-s, hanem harmadik országból biztosítják annak fedezetét anélkül, hogy azt indokolnák;
- a virtuális fizetőeszközök eladási tranzakciójából származó pénzüsszeg ügyfél részéről történő engedményezése kívülálló részére, vagy az eladási tranzakcióból származó pénzüsszeg kapcsán kívülálló kedvezményezett megjelölése;
- a virtuális fizetőeszközök megvásárlása során az ügyfél a vételár készpénzben történő kifizetéséhez ragaszkodik anélkül, hogy azt megindokolná és a szolgáltató ezen irányú kérése ellenére sem tud, vagy nem akar a készpénz forrására vonatkozó nyilatkozatot tenni, vagy annak igazolására vonatkozó dokumentumot szolgáltatni;
- az ügyfél szervezetbe a szolgáltató számára nem ellenőrizhető tulajdonosi háttérrel rendelkező szervezet tag kerül;
- az ügyfél szervezetben tulajdonos és vezető tisztségviselő váltás következtében külföldi lakóhellyel rendelkező személy(ek) lett(ek) a tag(ok), vezető tisztségviselő(k), aki(k) képviseletében más személy(ek) jár(nak) el a szolgáltatónál;
- az ügyfél vezető tisztségviselője nem elérhető a szolgáltató számára;

Az üzleti kapcsolat megszűnések

- az üzleti kapcsolat azért került megszüntetésre, mert a szolgáltató nem tudta teljes körűen végrehajtani az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket az ügyfél közreműködésének hiánya miatt.

Ügyfél-átvilágítás során kétség merül fel: Ismételt írásbeli nyilatkozattételre szólítjuk fel az ügyfelet! INDIKÁTOROK

- az ügyfél-társaságban olyan külföldi bejegyzésű szervezet tag van, amelynek a –
- nyilatkozatban szereplő – természetes személy tulajdonosai a szolgáltató számára nem ellenőrizhetőek bemutatott okirat, nyilvános adatbázis, vagy a szolgáltató számára hozzáférhető más hiteles adatbázis alapján;
- a vezető tisztségviselő egyben tag is az ügyfél társaságban, ugyanakkor a szerződéskötéskor önállóan nem képes nyilatkozni, a vele együtt érkező másik személy nyilatkozik a társaság nevében a szolgáltatónál, akinek személye a társasághoz a céges okmányok alapján nem köthető, vagy telefonon kapja meg a szükséges információkat a válaszádához;
- a vezető tisztségviselő egyben tag is az ügyfél társaságban, de megjelenése, képességei alapján nem feltételezhető, hogy a társaság tevékenységi körébe tartozó feladatok ellátására, felügyeletére alkalmas lenne;
- az ügyfél szervezet szolgáltató előtti képviselőjét olyan személy látja el, akiről a rendelkezésre álló információk, meghatalmazások alapján feltételezhető, hogy a tényleges irányítást e személy látja el, mert a társaság vezető tisztségviselője elérhetetlen a szolgáltató számára;
- természetes személy ügyfél esetében bármely körülmény, amely arra utal, hogy az átváltáshoz felhasználni kívánt fizetőeszköz valójában nem az ügyfél tulajdona (stróman).

3. A szolgáltató kockázatérzékenységi megközelítés alapján, az alábbi intézkedéseket fogantatosítja a kockázatos ügyfelek vonatkozásában

- az üzleti kapcsolat létesítését a kijelölt vezetője jóváhagyásához kötheti;
- kérheti ügyfelétől a pénzeszközök forrására vonatkozó információk rendelkezésre bocsátását és ezen információk igazoló ellenőrzése érdekében a pénzeszközök forrására vonatkozó dokumentumok bemutatását.
- Megerősített eljárásban folytatja az ügyfél átvilágítást

4. Eljárás típusok a Szolgáltató működésében:

Monitoring	Egyszerűsített ügyfél-átvilágítási eljárás	Alacsony kockázat
Megerősített eljárás	Fokozott ügyfél-átvilágítási eljárás	Magas kockázat

MONITORING ELJÁRÁS

A Szolgáltató üzleti megbízásokat rendszeresen adó ügyfélnek tekinti azokat az ügyfeleit, akik egy éven belül legalább 10 alkalommal veszik igénybe a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatását. Ezen ügyfelek vonatkozásában az üzleti kapcsolatra vonatkozó monitoring tevékenységet végez a szolgáltató.

Az üzleti kapcsolat fennállása alatt, minden jogügyletet elemezni kell. Naprakészen kell vezetni a nyilvántartásokat.

MEGERŐSÍTETT ELJÁRÁS

Megerősített eljárás során a szolgáltató az alábbi eljárásokat fogantatosíthatja:

- változásokat rendszeresen ellenőrzése (adatok, okmányok, körülmények)
- vezető tisztviselő általi jóváhagyás az ügylet lebonyolításához
- írásban, igazolható módon kell rögzíteni a megállapításokat, eljárás befejezését, indokát, időpontját
- bejelentési kötelezettség fennáll, akkor be kell jelenteni, ha nem, akkor elég ezt feljegyezni „ügyfél tevékenysége nem tartozik bejelentési kötelezettség alá”

EGYSZERŰSÍTETT ÉS FOKOZOTT ÜGYFÉL ÁTVILÁGÍTÁS:

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás esetében a szolgáltató az ügyfél személyes megjelenése hiányában előzetesen auditált elektronikus hírközlő eszköz útján, vagy az ügyfél által postai úton küldött okiratmásolatok és nyilatkozatok alapján is elvégezheti az ügyfél-átvilágítás adatrögzítésre, nyilatkoztatásra és okiratmásolásra vonatkozó rendelkezéseit.

Azonban az egyszerűsített ügyfél-átvilágítás kizárólag olyan ügyfelek esetén alkalmazható, amelyek:

- átláthatóak,
- nyilvánosan bejegyeztek vagy
- maguk is felügyelet alatt állnak,
- továbbá ahol a pénzmosás kockázata a szolgáltatók által készített kockázatértékelések alapján alacsony.

Szolgáltató működésében ilyen esetkörök különösen:

- 4, 5 Millió Ft alatti befizetés

Mikor melyik átvilágítás fajtát kell alkalmazni?

Egyszerűsített ügyfél átvilágítás	Fokozott ügyfél átvilágítás
ügyfél közigazgatási hatóság	ügyfél nem jelent meg a személyesen a személyazonosság igazoló ellenőrzése céljából
ügyfél többségi állami tulajdonú gazdasági társaság	ügyfél (jogi személyiség is) kiemelt közszereplő
egyéni vállalkozó	magas kockázatra vonatkozó tényező merült fel
őstermelő	
Európa Unió területén székhellyel rendelkező gazdasági társaság, annak szerve (átlátható tulajdonosi struktúrával)	
Rt.	
helyi önkormányzat, költségvetési szerve	
tényleges tulajdonosi adatokat nem kell kitölteni, személyazonosság ellenőrzése ajánlott	Pénzeszköz forrására vonatkozó információt kér az ügyféltől, vagy kijelölte vezető jóváhagyását kéri, vagy megerősített eljárást folytat le az ügyfél-átvilágítás folytán

A szolgáltató ügyfeleit alacsony, átlagos vagy magas kockázati kategóriába sorolja be!

MAGAS KOCKÁZAT

Az ügyfelet **magas kockázatúnak** kell tekinteni az alábbi esetekben:

- a természetes személy ügyfél vagy a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél vezető tisztségviselője, tényleges tulajdonosa stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik ország állampolgára, vagy ott lakóhellyel rendelkezik;
- a saját kockázatértékelésén alapuló esetekben, lsd 2. Fejezet táblázatos felsorolása
- a Pmt. 17. §-ban meghatározott távoli azonosítás (a képviselő vagy a meghatalmazott nem jelent meg személyesen az azonosítás és a személyazonosság igazoló ellenőrzése céljából és nem auditált elektronikus hírközlő eszköz segítségével történik az átvilágítás) esetén;
- az ügyfél, vagy tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő, vagy a kiemelt közszereplő közeli hozzátartozója, vagy a kiemelt közszereplővel közeli kapcsolatban álló személy;
- a Szabályzatban a pénzmosásra vagy a terrorizmus finanszírozására utaló adatok tények, körülmények megállapításakor figyelembe veendő szempontok (indikátorok) felmerülése;
- az ügyfél olyan non-profit szervezet, amely vonatkozásában az alábbiakban felsorolt tényezők valamelyike fennáll:
  - adószámmal nem rendelkezik,
  - az ismert működési körülményeivel kapcsolatosan a szolgáltatóban célszerűségi, ésszerűségi kétely merül fel,
  - konfliktus zónákban, vagy azok közvetlen közelében szolgáltatási tevékenységet nyújt, vagy ilyen zónákban működő szervezetekkel van kapcsolatban;
- 10 millió forint értéket meghaladó készpénz megjelenése az ügylet során.

ALACSONY KOCKÁZAT

Az üzleti kapcsolat létesítésekor alacsony kockázati kategóriába sorolható az ügyfél, ha az egyszerűsített ügyfél-átvilágítás feltételei fennállnak, és nem merül fel az ügyfél személyében, tevékenységében és működési körülményeiben rejlő egyetlen magas kockázatra vonatkozó tényező sem.

Az üzleti kapcsolat létesítésekor magas kockázatra vonatkozó tényező a fokozott ügyfél-átvilágítás eseteiben merül fel.

Ügyféllel való üzleti kapcsolat fennállása alatt, illetve a megbízásokat rendszeresen adó ügyfelek esetében folytatott monitoring tevékenysége során az ellenőrzési kötelezettséget kockázatérzékelési megközelítés alapján magas kockázat esetén évente, alacsony kockázat esetén legalább öt évente köteles elvégezni.

Ugyanakkor a kockázati kategória az év közben előforduló magas kockázatra vonatkozó tényező felmerülésekor azonnal módosítandó.

A kockázati kategória módosítása új, a kockázati kategóriához igazított adattartalommal rendelkező ügyfél-átvilágítási adatlap kitöltésével történik.

monitoring tevékenysége során az ellenőrzési kötelezettséget kockázatérzékenységi megközelítés alapján **magas kockázat esetén évente, alacsony kockázat esetén legalább öt évente köteles elvégezni.**

	Alacsony K1	Átlagos K2	Magas K3
Üzleti kapcsolat létesítésekor	egyszerűsített ügyfél-átvilágítás, tényleges tulajdonosi adatok rögzítése nem kötelező,	ügyfél átvilágítás, formanyomtatvány kitöltése, tulajdonosi adatok nyilatkozat kitöltése, okmány másolatok	tevékenységi körre vonatkozó valótlan adat, kellő ismeret hiánya, tényleges tulajdonos kiléte ismeretlen, 10 Millió Ft készpénzfizetés, kockázatosnak minősülő 3 országbeli állampolgár, kiemelt közszereplő
Üzleti kapcsolat fennállása alatt	tényleges tulajdonosi adatok rögzítése nem kell, de ajánlott, monitoring tevékenység eseti jelleggel, okot adó körülmény fennállása esetén, átminősítés következő kockázati kategóriába	Folyamatos monitoring tevékenység, felülvizsgálja és módosítja a kockázatokat, évente legalább egyszer	az indikátorok valamelyikének felmerülése; a nemzeti kockázatértékelés eredménye alapján jelentős, vagy nagyon jelentős kockázati kategóriában szereplő esemény bekövetkezése Folyamatos monitoring tevékenység, felülvizsgálja és módosítja a kockázatokat, évente legalább egyszer
Üzleti kapcsolat megszűnésekor	tényleges tulajdonosi adatok rögzítése nem kell	tényleges tulajdonosi adatok rögzítése kell	tényleges tulajdonosi adatok rögzítése kell,
			+Kijelölt vezető jóváhagyása kell/pénzeszköz eredetére vonatkozó nyilatkozat/megerősített eljárás lefolytatása

A Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltató köteles az ügyfél-átvilágítási kötelezettség keretében az ügyfelek tényleges tulajdonosi struktúrájának feltérképezésére és ellenőrzésére. Elengedhetetlen annak ismerete, hogy ki(k) a tényleges tulajdonos(ok), annak érdekében, hogy a szolgáltató

megfelelő döntést hozhasson az ügyfelével kapcsolatos pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázat szintjéről. Sok esetben még a törvényes célokra felhasznált komplex tulajdonosi struktúrák esetén is nehéz lehet megállapítani és ellenőrizni az ügyfelek tulajdonosi hátterét. Egyes bűnözői csoportok szándékosan megpróbálják elrejtetni a vállalkozásuk és vagyonuk valódi tulajdonosait és irányítóit, mivel egyre összetettebb hálózatokat építenek a tényleges tulajdonos eltitkolása céljából.

Szolgáltató kiemelt figyelmet fordít a jogi személyek, (mint tényleges tulajdonos), tranzakciója folytán felismert összetett tulajdonosi szerkezeti háló alakulására, ily módon ezt külön, az alábbi magas kockázati kategóriák bevezetésével teszi.

Összetett tulajdonosi és irányítási struktúrák

- Fantom-, alvó- és fedőcégeket;
- Bizalmi vagyonkezelési szolgáltatás igénybevételét, amelyek lehetővé teszik a vagyon jogi és tényleges tulajdonosának szétválasztását;
- Bemutatóra szóló részvényeket és részvényeseket;
- Jogi személy igazgatókat (amelyik országban ez lehetséges);
- Kijelölt ügyvezetőket („nominee director”) és részvényesi meghatalmazottakat („nominee shareholder”).
- Strómanokat;
- Offshore gazdasági társaságokat;